

Maroje Višić*
Sreten Šodolovac**

POZNAVANJE TRADICIJE KOD UČENIKA ZAVRŠNIH RAZREDA SREDNJIH ŠKOLA IZ URBANIH I RURALNIH SREDINA: EKSPLOLATIVNO ANKETNO ISTRAŽIVANJE

Sažetak

Rad donosi eksplorativno anketno istraživanje o poznavanju i poštovanju tradicije i običaja kod srednjoškolaca završnih razreda s područja grada Vukovara i okolice. U radu se pokušava odgovoriti na pitanje postoji li razlika u poznavanju i poštovanju tradicije između srednjoškolaca iz urbane i srednjoškolaca iz ruralne sredine. Rezultati pokazuju da bez obzira na sredinu iz koje srednjoškolci dolaze, njih 90 % poštuje i poznaje tradiciju i običaje svojeg kraja.

Ključne riječi: tradicija, stavovi, srednjoškolci, Vukovar, anketno istraživanje

1. Uvod

Tradicija je proces predavanja, prenošenja, održavanja ideja, vjerovanja i načela, bilo usmeno, pisano ili odgojem od naraštaja naraštaju, a temelji se na ustaljenom načinu razmišljanja i ustaljenim običajima koji su preuzeti iz ranijih razdoblja. Tradicija je i sve ono što se proživljava, zbog čega je ona i značajan element ljudske kohezije koja u različitim razdobljima dolazi do izražaja kao poseban način života. Svaka generacija u skladu sa svojim vrijednosnim sustavom stvara svoju tradiciju. Kulturu nose generacije koje se mijenjaju – pripadnici svake pojedine generacije od svojeg djetinjstva pa do starosti pridonose kontinuitetu, ali i reinterpretaciji kulturnih oblika. Neki od oblika tradicijske kulture su: ples, glazba, narodni običaji,¹ a također i lokalni govor može predstavljati neki oblik tradicije. Njihovim istraživanjem, bilježenjem,

* doc. dr. sc. Maroje Višić, Libertas međunarodno sveučilište, Zagreb, Hrvatska, mvisic@libertas.hr

** Sreten Šodolovac, Libertas međunarodno sveučilište, Zagreb, Hrvatska, ssodolovac@student.libertas.hr

¹ Narodne običaje čine ustaljeni oblici ponašanja svojstveni određenoj društvenoj zajednici, a koji obilježavaju važne događaje u životu zajednice i ljudi.

dokumentiranjem ili interpretacijama potvrđeno je da su oni sastavnice i trajne vrijednosti kulturne baštine nekog naroda i njegove kulture (Ilić, 2018). Životni su običaji vezani za događaje u čovjekovom životu, a to su rođenje djeteta i trenutci tijekom njegova odrastanja, važniji događaji u životu mladih na selu, sklapanje braka, smrt i pogreb. Godišnji su običaji obilježavali blagdane koji su se ponavljali svake godine, a kod Hrvata su uglavnom povezani s blagdanima katoličkog kalendara. Radni ili gospodarski običaji pretežito se odnose na početak ili dovršetak važnih poljodjelskih i sličnih poslova, kao što su oranje, sjetva, žetva i dr. (Ilić, 2018).

Pregledom dosadašnjih istraživanja na sličnu temu u vremenskom razdoblju od 2009. do 2021. pronađeni su radovi koji su obrađivali tradiciju i baštinu cijele Hrvatske, korištenje tradicije u svakodnevnom radu knjižničarki, neformalno obrazovanje mladih, građanski odgoj kod mladih, kao i njihovu političku pismenost.

Retradicionalizacijske procese koji uključuju slabljenje modernističkih vrijednosti i oživljavanje tradicionalnog vrijednosnog sklopa (Županov, 1995; Sekulić, 2014) potvrđuju i suvremena istraživanja mladih. Tako mladi prihvaćaju nacionalizam i autoritarizam s izraženom inklinacijom prema potonjem. U odnosu na istraživanje iz 2012. ojačala je nacionalna isključivost (Gvozdanić, Ilišin, Adamović, Potočnik, Baketa i Kovačić, 2019). Na pitanje religioznosti mladi se pretežito izjašnjavaju kao katolici (88 %). Takav visok stupanj religioznosti mladih kompatibilan je s onim njihovih roditelja te se može reći kako međugeneracijski prijenos vrijednosti po pitanju religioznosti neometano protječe. Tradicionalne, obiteljske vrijednosti, važnije su ženama, religioznim ispitanicima i onima koji dolaze iz obitelji nižeg socijalno-ekonomskog statusa (Gvozdanić i dr., 2019).

Nagruće mladih k retradicializaciji potvrđuju i nalazi istraživanja provedenog 2021. među učenicima srednjih škola. Autoritarizmu i nacionalizmu skloniji su učenici nego učenice, a također postoje i značajne regionalne razlike u ovim stavovima. Učenici iz Zagreba više podržavaju suživot osoba različitih rasa i religija u odnosu na učenike iz Dalmacije i Slavonije. Tradicionalističke stavove o hrvatskoj naciji i kulturi značajno više imaju učenici nego učenice. Oni smatraju da su samo katolici pravi Hrvati, da treba Ustavom propisati da je Hrvatska država isključivo hrvatskog naroda te da je nacionalna tradicija Hrvata bogatija od nacionalne tradicije drugih naroda. Regionalne su razlike i ovdje prisutne. Učenici iz Zagreba, u usporedbi s učenicima iz Dalmacije i Sjeverne Hrvatske, značajno manje zagovaraju definiciju Hrvatske kao države isključivo hrvatskog naroda, kao i to da treba spriječiti progon hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata zbog eventualnih zločina. Konačno, učenici iz Slavonije slažu se s tim da je hrvatska tradicija bogatija od tradicije drugih naroda nego učenici iz drugih regija. Po pitanju rodne ravnopravnosti primjetan je manji utjecaj tradicije. Naime, među ukupnim uzorkom učenika prevladava mišljenje da se odnosi između muškaraca i žena trebaju urediti ravnopravno (Baketa, Bovan i Matić Bojić, 2021).

Kovačić i Horvat (2016) proučavali su građanske kompetencije koje uključuju tri međusobno funkcionalne dimenzije: građansko znanje i razumijevanje, građanske vještine i sposobnosti te građanske vrijednosti i stavove. Cilj istraživanja bio je pronaći najadekvatnije načine za razvoj tolerancije i demokratske kulture prvenstveno kod mladih. Jedan je od takvih načina uvođenje obveznih predmeta na temu građanskog odgoja u srednje škole (Kovačić i Horvat, 2016). Svrha je istraživanja pronaći na kojem je stupnju razvoja demokratska kultura mladih (Kovačić i Horvat, 2016).

Dejanović Jozić (2019) proučavao je iskustva mladih koji su bili uključeni u razne oblike neformalnog obrazovanja kao organiziranog načina provođenja slobodnog vremena. Dejanović Jozić (2019) zaključuje da je potrebno podignuti svijest kod mladih o potrebi za neformalnim obrazovanjem uz istodobno veću ponudu programa neformalnog obrazovanja.

Požarić (2016) je istražio značaj tradicije u tri školske knjižnice, odnosno kako tradicija i običaji utječu na rad knjižničarki te koje običaje i tradiciju prenose na učenike.

Kuščević (2021) je na uzorku od 322 ispitanika iz Splitsko-dalmatinske, Šibensko-kninske i Zagrebačke županije ispitao stavove i informiranost učenika osnovnih i srednjih škola o prirodnoj i kulturnoj baštini. Svrha je istraživanja saznati kakav je interes učenika i učenica prema temi baštine i koliko često učenici posjećuju navedene sadržaje (Kuščević, 2021). U zaključku Kuščević (2021) navodi da srednjoškolski učenici bolje prepoznaju vrijednost prirodne i kulturne baštine u okviru rada odgojno-obrazovnih ustanova u sadržajima različitih nastavnih predmeta, ali učenici osnovne škole izražavaju veći utjecaj nastave vjeronauka u stjecanju znanja o sadržajima baštine nego što je to slučaj kod učenika srednjih škola.

Tufekčić (2009) raspravlja o etnopedagogiji kao znanstvenoj disciplini koja proučava genezu tradicija, objašnjava zašto i kako su neke sačuvane, odnosno kako su se razne tradicije prilagođavale protekom vremena. Etnopedagogija je, dakle, znanost o empirijskom iskustvu etničkih skupina u sferama odgoja i obrazovanja koje je zasnovano na višestoljetnom, prirodno razvijenom spoju narodnih tradicija. Ona objašnjava pedagoške mogućnosti starih običaja u suvremenim uvjetima i određuje što je korisno u novim običajima koji djeluju na odgajanje čovjeka (Tufekčić, 2009). Većina narodnih, tradicijskih običaja zadržala se u izvornom ili donekle izmijenjenom obliku. Najveći dio njih sačuvao se i opstao u ruralnim sredinama. To ukazuje kako je tradicija utkana u kulturni identitet hrvatskog naroda i kako se usprkos modernizacijskim procesima sačuvala međugeneracijskim prenošenjem (Brnelić, 2020).

Premda se ovdje prikazana istraživanja ne odnose direktno na predmet istraživanja ovog rada, ona pružaju polaznu točku i referentan okvir ovog istraživanja.

2. Metodologija istraživanja

2.1. Predmet, cilj i hipoteze istraživanja

Predmet je istraživanja utvrditi kakvo je poznavanje tradicije, običaja i kulture kod srednjoškolaca. Ciljana su skupina ovog istraživanja srednjoškolci završnih razreda gimnazijskih i strukovnih škola, a koji potječu iz ruralne i urbane sredine. Cilj je istraživanja utvrditi koliko ispitanici poznaju, poštuju i održavaju u svakodnevnom životu tradiciju, kulturu i običaje mjesta iz kojeg dolaze te postoje li razlike između ispitanika iz ruralne i urbane sredine.

U odnosu na predmet i cilj istraživanja postavljene su dvije hipoteze:

H1: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poznaju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina.

H2: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poštuju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina.

2.2. Ispitanici, postupak, instrument

S obzirom na to da se istraživanjem željelo utvrditi poznavanje tradicije kod učenika završnih razreda srednjih škola, a koji dolaze iz ruralne i urbane sredine, uzet je namjeran uzorak ispitanika. Ispitanici su s područja grada Vukovara i okolice te pohađaju srednje škole u gradu Vukovaru (gimnazija, ekonomska, tehnička i strukovna srednja škola). Ukupan je broj ispitanika bio $N = 145$, od toga njih 48 bili su muškarci, a njih 97 bile su žene.

Podatci su prikupljeni anonimnom internetskom anketom putem Google form-
sa. Ispitanici su na anketu odgovarali u razdoblju od 10. srpnja do 10. kolovoza 2023. Anketa je sadržavala osam pitanja zatvorenog tipa. Na prvih šest pitanja ispitanici su odgovarali zaokruživanjem jednog od ponuđenih odgovora, dok su se na posljednja dva pitanja samoprocjene izjašnjavali na Likertovoj ljestvici.

Prikupljenim odgovorima dobiveni su podatci o stavovima srednjoškolaca iz urbanih i ruralnih sredina o poznavanju tradicije sredina iz kojih dolaze. Dobiveni podatci tekstualno su izrađeni i prikazani u tablicama. Za statističku obradu podataka korišten je program MS Excel. Prilikom testiranja H1 uspoređuju se rezultati zadnja dva pitanja iz ankete, prema sredini iz koje ispitanici dolaze, te se stavljaju u omjer pomoću grafikona u kojem su prikazane statističke razlike.

3. Rezultati istraživanja

U odnosu na broj sudionika ankete i omjer anketiranih srednjoškolaca iz urbane i ruralne sredine koji su brojčano podjednaki, može se zaključiti da su podatci pri testiranju hipoteza vjerodostojni. Potom se detaljnije dobivene rezultate analizira i prikazuje u tablicama uz opis.

Tablica 1. Razdioba ispitanika prema dobi

Dob	Broj	Ukupno
18	74	51,03 %
19	71	48,97 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 1 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema dobi. Od ukupnog broja ispitanika 74 ispitanika starosti je od 18 godina, što predstavlja 51,03 % ukupnog broja ispitanika, a 71 ispitanik starosti je od 19 godina, što čini 48,97 % ukupnog broja ispitanika. Iz priloženog je vidljivo da je broj ispitanika od 18 godina veći od broja ispitanika od 19 godina, ali razlika nije statistički značajna.

Tablica 2. Razdioba ispitanika prema spolu

Spol	Broj	Ukupno
Muški	48	33,10 %
Ženski	97	66,90 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 2 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema spolu. Od ukupnog broja ispitanika njih 48 pripada muškom spolu, što čini 33,10 % ukupnog broja ispitanika, a 97 ispitanika pripada ženskom spolu, što čini 66,90 % ukupnog broja ispitanika. Broj ispitanika *ženskog spola veći je* od broja ispitanika muškog spola. Razlika između broja muških i ženskih ispitanika statistički je značajna.

Tablica 3. Razdioba ispitanika prema sredini iz koje dolaze

Sredina	Broj	Ukupno
Selo	74	51,03 %
Grad	71	48,97 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 3 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema sredini iz koje dolaze. Od ukupnog broja ispitanika njih 74 dolazi iz ruralne sredine, što čini 51,03 % ukupnog

broja ispitanika, a 71 ispitanik dolazi iz urbane sredine, što čini 48,97 % ukupnog broja ispitanika. Broj ispitanika koji dolazi iz ruralne sredine neznatno je veći od broja ispitanika koji dolaze iz urbane sredine. Ova razlika nije statistički značajna.

Tablica 4. Razdioba ispitanika prema vjerovanju

Vjernik	Broj	Ukupno
Da	110	75,86 %
Ne	35	24,14 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 4 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika po vjerovanju. Od ukupnog broja ispitanika 110 ispitanika izjasnilo se vjernicima, što čini 75,86 % ukupnog broja ispitanika, a 35 ispitanika izjasnilo se da se ne smatraju vjernicima, što čini 24,14 % ukupnog broja ispitanika. Broj ispitanika koji su se izjasnili vjernicima veći je od broja ispitanika koji se ne izjašnjavaju vjernicima. Razlika između ova dva odgovora statistički je značajna.

Tablica 5. Razdioba ispitanika po obitelji iz koje dolaze

Obitelj	Broj	Ukupno
Jednoroditeljska	19	13,10 %
Nuklearna	68	46,90 %
Proširena	58	40,00 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 5 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema obitelji iz koje ispitanici dolaze. Od ukupnog broja ispitanika njih 19 izjasnilo se da dolazi iz jednoroditeljske obitelji, što čini 13,10 % ukupnog broja ispitanika, 68 ispitanika izjasnilo se da dolazi iz nuklearne obitelji, što čini 46,90 % ukupnog broja ispitanika, a njih 58 izjasnilo se da dolazi iz proširene obitelji (dva roditelja, zajedno s bakama i djedovima), što čini 40 % ukupnog broja ispitanika. Najveći broj ispitanika dolazi iz nuklearne obitelji, drugi po veličini predstavlja broj ispitanika koji dolaze iz proširene obitelji, a najmanji su broj ispitanici iz jednoroditeljskih obitelji.

Tablica 6. Razdioba ispitanika po srednjoškolskom programu koji pohađaju

Program	Broj	Ukupno
Gimnazijski	87	60,00 %
Strukovni	58	40,00 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 6 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema srednjoškolskom programu kojeg pohađaju. Od ukupnog broja ispitanika 87 ispitanika izjasnilo se da trenutno pohađa gimnazijski srednjoškolski program, što čini 60 % ukupnog broja ispitanika, a 58 ispitanika izjasnilo se da trenutno pohađa strukovni srednjoškolski program, što čini 40 % ukupnog broja ispitanika. Broj ispitanika koji pohađa gimnazijski srednjoškolski program veći je od broja ispitanika koji pohađa strukovni srednjoškolski program. Razlika je statistički značajna.

Tablica 7. Razdioba ispitanika prema poznavanju tradicije, običaja i kulture svojeg kraja

Poznavanje tradicije	Broj	Ukupno
1	3	2,07 %
2	6	4,14 %
3	48	33,10 %
4	45	31,03 %
5	43	29,66 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: istraživanje i obrada autora

Tablica 7 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema poznavanju tradicije, običaja i kulture kraja iz kojeg dolaze. Od ukupnog broja ispitanika njih troje svoje je poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 1 (ne poznaju), što čini 2,07 % ukupnog broja ispitanika. Nadalje, 6 ispitanika svoje je poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 2 (slabo poznaju), što čini 4,14 % ukupnog broja ispitanika. Čak 48 ispitanika svoje je poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 3 (dobro poznaju), što čini 33,10 % ukupnog broja ispitanika. Također je 45 ispitanika svoje poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 4 (vrlo dobro poznaju), što čini 31,03 % ukupnog broja ispitanika. Naposljetku je 43 ispitanika svoje poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 5 (odlično poznajem), što čini 29,66 % ukupnog broja ispitanika. Najveći broj ispitanika dobro poznaje tradiciju, običaje i kulturu svojeg kraja, drugi po veličini su ispitanici koji ih vrlo dobro poznaju, zatim slijede ispitanici koji ih odlično poznaju, četvrti po veličini su ispitanici koji ih slabo poznaju, a najmanje je onih koji uopće ne poznaju tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja.

Tablica 8. Razdioba ispitanika prema poštovanju tradicije, običaja i kulture svojeg kraja

Poštovanje tradicije	Broj	Ukupno
1	3	2,07 %
2	10	6,90 %
3	55	37,93 %
4	42	28,97 %
5	35	24,13 %
Ukupno	145	100,00 %

Izvor: Istraživanje i obrada autora

Tablica 8 prikazuje rezultate razdiobe ispitanika prema poštovanju tradicije, običaja i kulture kraja iz kojeg dolaze. Od ukupnog broja ispitanika njih troje svoje je poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 1 (ne poštuju), što čini 2,07 % ukupnog broja ispitanika. Nadalje, 10 ispitanika je svoje poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 2 (slabo poštuju), što čini 6,90 % ukupnog broja ispitanika. Čak 55 ispitanika svoje je poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 3 (poštuju), što čini 37,93 % ukupnog broja ispitanika. Nadalje, 42 ispitanika svoje je poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 4 (veoma poštuju), što čini 28,97 % ukupnog broja ispitanika. Zaključno je 35 ispitanika svoje poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 5 (u potpunosti poštuju), što čini 24,13 % ukupnog broja ispitanika. Najveći je broj onih koji poštuju tradiciju, običaje i kulturu svojeg kraja, zatim slijede ispitanici koji veoma poštuju, potom oni koji odlično poštuju, četvrti po veličini su ispitanici koji slabo poštuju, a najmanje je onih koji uopće ne poštuju tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja.

4. Testiranje hipoteza

H1: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poznaju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina.

H2: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poštuju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina.

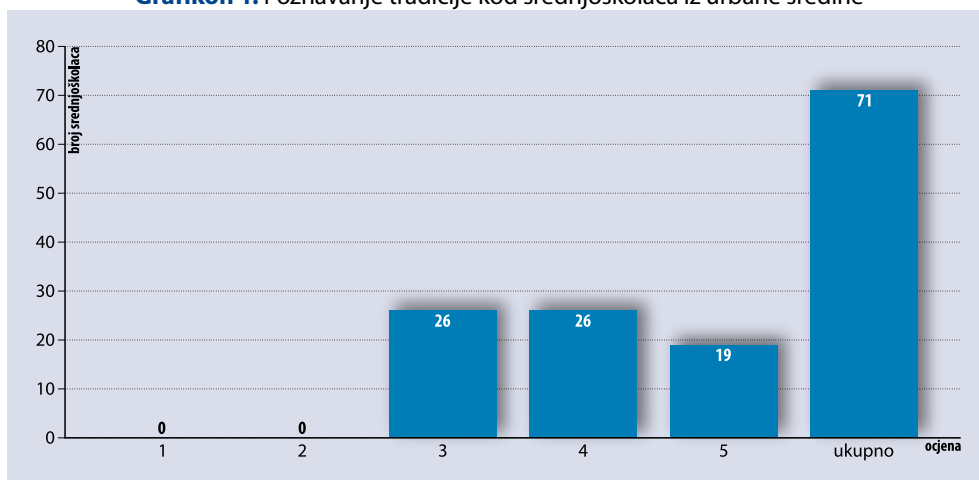
Hipoteze su testirane tako što su se usporedili odgovori na zadnja dva pitanja iz ankete između srednjoškolaca koji dolaze iz urbane i srednjoškolaca koji dolaze iz ruralne sredine.

Prva dva odgovora, odnosno ocjena 1 (ne poznajem i ne poštujem) i ocjena 2 (slabo poznajem i slabo poštujem) smatraju se negativnim rezultatom na postavljene hipoteze, dok se odgovori s ocjenom 3 i više smatraju pozitivnim rezultatom na postavljene hipoteze.

Nakon analize dobivenih rezultata izračunao se postotak pozitivnih odgovora na postavljene hipoteze unutar svake grupe srednjoškolaca te su se ta dva rezultata usporedila. Tim su se postupkom hipoteze potvrdile ili opovrgnule.

Rezultati su prikazani u Grafikonu 1.

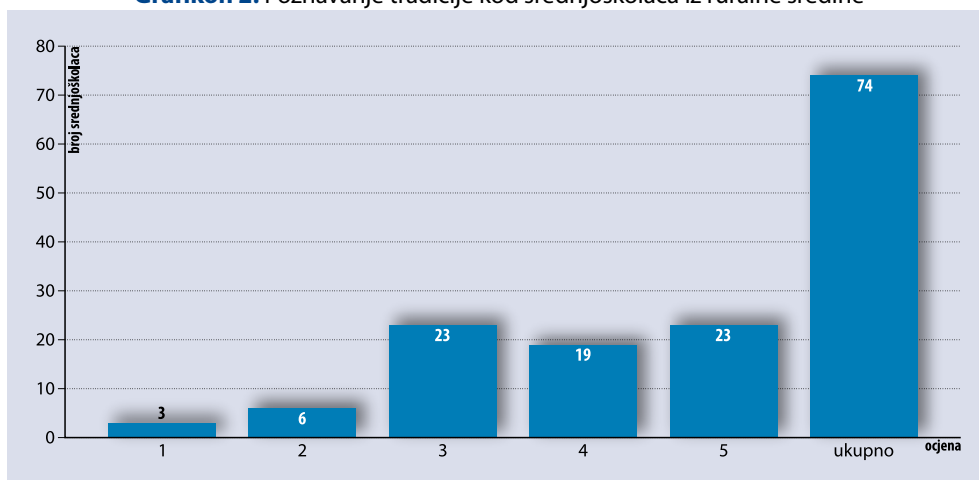
Grafikon 1. Poznavanje tradicije kod srednjoškolaca iz urbane sredine

Izvor: istraživanje i obrada autora

Grafikon 1 prikazuje rezultate na postavljeno pitanje o poznavanju tradicije. U ovoj skupini nalaze se odgovori srednjoškolaca koji dolaze iz urbane sredine. Iz priloženog je vidljivo da 71 ispitanik dolazi iz urbane sredine. Niti jedan ispitanik nije ocijenio ocjenom 1 i 2 svoje poznavanje tradicije. Nadalje, 26 ispitanika ocijenilo je svoje poznavanje tradicije ocjenom 3, također je 26 ispitanika ocijenilo svoje poznavanje tradicije ocjenom 4, a 19 ispitanika svoje je poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 5. Budući da nitko iz skupine srednjoškolaca koji dolaze iz urbane sredine nije negativno ocijenio svoje poznavanje tradicije, dobio se rezultat od 100 % ispitanika iz urbane sredine koji poznaju tradiciju, običaje i kulturu svojeg kraja.

Grafikon 2. Poznavanje tradicije kod srednjoškolaca iz ruralne sredine

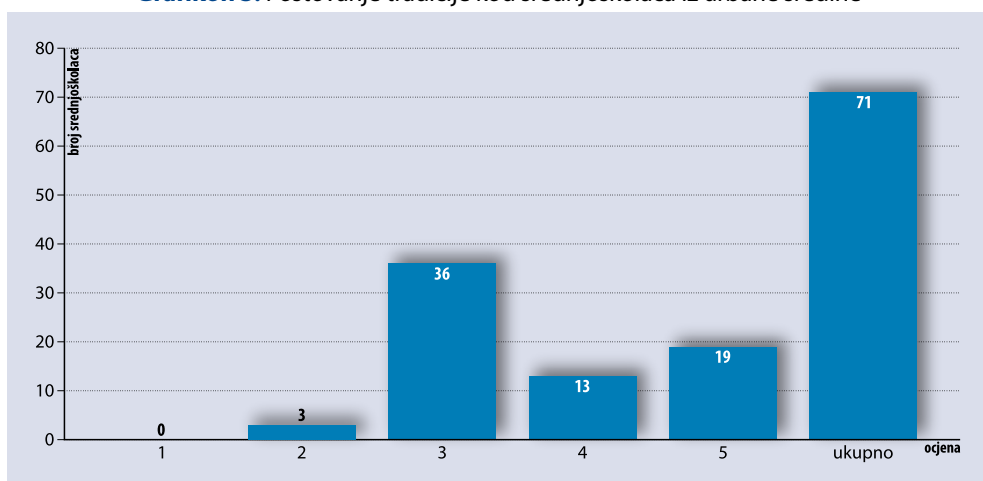

Izvor: istraživanje i obrada autora

Grafikon 2 prikazuje rezultate na postavljeno pitanje o poznavanju tradicije. U ovoj skupini nalaze se odgovori srednjoškolaca koji dolaze iz ruralne sredine. Iz priloženog je vidljivo da 74 ispitanika dolazi iz ruralne sredine. Nadalje, 3 ispitanika ocijenilo je ocjenom 1 svoje poznavanje tradicije, a 6 ispitanika ocjenom 2, dok je 23 ispitanika ocijenilo svoje poznavanje tradicije ocjenom 3. Naposljetku, 19 ispitanika ocijenilo je svoje poznavanje tradicije ocjenom 4, a 23 ispitanika svoje je poznavanje tradicije ocijenilo ocjenom 5. Zbrajanjem broja ispitanika koji su ocijenili svoje poznavanje tradicije ocjenom 3 i višom dobio se postotak od 87,84 % ispitanika iz ruralne sredine koji poznaju tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja.

Kada se usporede postotci dobiveni istraživanjem i koji su prikazani u ova dva grafikona, dobiju se sljedeći rezultati: 100 % ispitanika koji dolazi iz urbane sredine poznaje tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja, a 87,84 % ispitanika koji dolazi iz ruralne sredine poznaje tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja. Iz priloženog se vidi da *H1: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poznaju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina nije istinita.*

Grafikon 3. Poštovanje tradicije kod srednjoškolaca iz urbane sredine

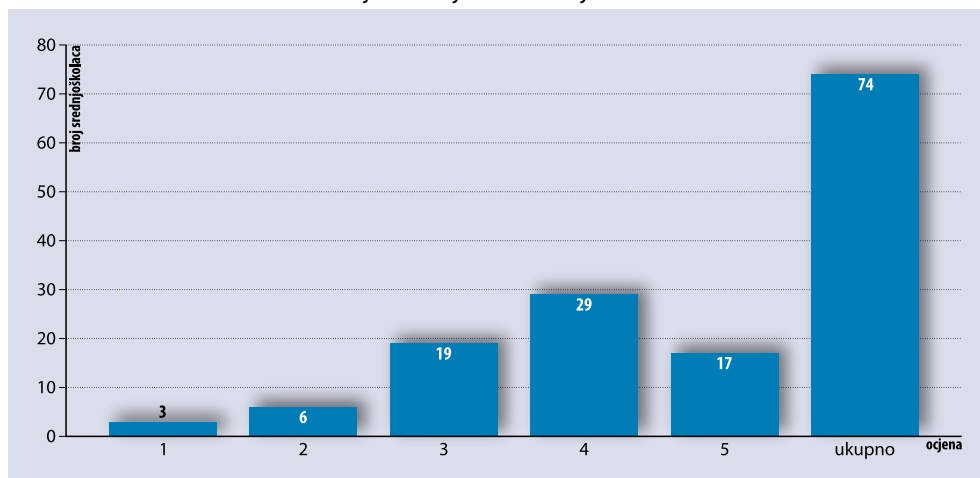

Izvor: istraživanje i obrada autora

Grafikon 3 prikazuje rezultate na postavljeno pitanje o poštovanju tradicije. U ovoj skupini nalaze se odgovori srednjoškolaca koji dolaze iz urbane sredine. Iz priloženog je vidljivo da 71 ispitanik dolazi iz urbane sredine. Niti jedan ispitanik nije ocijenio ocjenom 1 svoje poštovanje tradicije. No 3 ispitanika svoje je poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 2, nadalje 36 ispitanika ocijenilo je svoje poštovanje tradicije ocjenom 3. Također je 13 ispitanika ocijenilo svoje poštovanje tradicije ocjenom 4, a 19 je ispitanika svoje poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 5. Zbrajanjem broja ispitanika koji su ocijenili svoje poznavanje tradicije ocjenom 3 i više, dobio se rezultat

od 95,77 % ispitanika iz urbane sredine koji poštuju tradiciju, običaje i kulturu svojeg kraja.

Grafikon 4. Poštovanje tradicije kod srednjoškolaca iz ruralne sredine

Izvor: istraživanje i obrada autora

Grafikon 4 prikazuje rezultate na postavljeno pitanje o poštovanju tradicije. U ovoj skupini nalaze se odgovori srednjoškolaca koji dolaze iz ruralne sredine. Iz Grafikona 4 vidljivo je da 74 ispitanika dolazi iz urbane sredine. Samo 3 ispitanika ocijenili su ocjenom 1 svoje poštovanje tradicije, 6 ispitanika svoje je poštovanje tradicije ocijenilo ocjenom 2, a 19 ispitanika ocjenom 3. Nadalje, 29 ispitanika ocijenilo je svoje poštovanje tradicije ocjenom 4, a 17 ispitanika svoje poštovanje tradicije ocijenilo je ocjenom 5. Zbrajanjem broja ispitanika koji su ocijenili svoje poznavanje tradicije ocjenom 3 i više, dobio se rezultat od 87,84 % ispitanika iz ruralne sredine koji poštuje tradiciju, običaje i kulturu svojeg kraja.

Kada se usporede postotci dobiveni istraživanjem i koji su prikazani u ova dva grafikona, dobiju se sljedeći rezultati: 95,77 % ispitanika koji dolazi iz urbane sredine poštuje tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja, a 87,84 % ispitanika koji dolazi iz ruralne sredine poštuje tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja. Dobiveni rezultati opovrgavaju *H2: Učenici završnih razreda srednjih škola iz ruralnih sredina više poštuju tradiciju i običaje nego njihovi vršnjaci iz urbanih sredina.*

5. Zaključak

Nakon provedene ankete i analiziranja dobivenih rezultata utvrđeno je da je u istraživanju sudjelovao podjednak broj ispitanika, srednjoškolaca završnih razreda, iz urbane i ruralne sredine. U ispitivanju je sudjelovalo značajno više osoba ženskog spola. Dobiveni rezultati opovrgnuli su postavljene hipoteze. Pokazalo se da srednjoškolci iz urbane sredine više poštuju i poznaju tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja. Razlika u H1 iznosi 12,16 % što predstavlja statistički značajnu razliku, a u H2 razlika iznosi 7,93 % što je manja, ali i dalje statistički značajna razlika. Analizirajući ukupne rezultate može se zaključiti da više od 90 % srednjoškolaca poznaje i poštuje tradiciju, kulturu i običaje svojeg kraja, nevezano za sredinu iz koje dolaze, što ističe značaj tradicije i potrebu za njezinim njegovanjem i korištenjem njezinih tekovina u svakodnevnom životu suvremenih mladih generacija (u području obrazovanja, izvannastavnih aktivnosti, slobodnog vremena). Pokazalo se da su ispitanici i dalje čvrsto povezani sa svojim korijenima i znanjima koje su usvajali od ranog djetinjstva. Zato što je istraživanje provedeno na području grada Vukovara i okolnih sela koja su usko povezana sa samim gradom, razlika između urbane i ruralne sredine puno je manja, pa su dobiveni rezultati razumljivi.

Literatura

1. Baketa, N., Bovan, K. i Matić Bojić, J. (2021). *Istraživanje političke pismenosti učenika završnih razreda srednje škole u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
2. Brnelić, A. (2020). *Hrvatski narodni običaji* (diplomski rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
3. Dejanović Jozić, M. (2019). *Značaj neformalnog obrazovanja za osobni, socijalni i profesionalni rast i razvoj mladih* (diplomski rad). Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
4. Gvozdanović, A., Ilišin, V., Adamović, M., Potočnik, D., Baketa, N. i Kovačić, M. (2019). *Istraživanje mladih u Hrvatskoj 2018/2019*. Zagreb: Zaklada Friedrich Ebert.
5. Ilić, H. (2018). *Nematerijalna baština i tradicija – sastavnice hrvatskog kulturnog identiteta* (neobjavljeni diplomski rad). Pula: Sveučilište Jurja Dobrile.
6. Kovačić, M. i Horvat, M. (2016). *Od podanika do građana: Razvoj građanske kompetencije mladih*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
7. Kuščević, D. (2021). Stavovi i razmišljanja učenika o prirodnoj i kulturnoj baštini. *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 70 (2), 159-176.
8. Požarić, T. V. (2016). *Predstavljanje tradicije u školskim knjižnicama u Zagrebu* (diplomski rad). Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
9. Sekulić, D. (2014). *Identitet i vrijednosti*. Zagreb: Politička kultura.
10. Tufekčić, A. (2009). Etnopedagogija kao znanstvena disciplina. *Školski vjesnik: časopis za pedagoškijsku teoriju i praksu*, 58 (3), 265-279.
11. Županov, J. (1955). *Poslije potopa*. Zagreb: Globus.

Knowledge of Tradition Among Final Grade High School Students From Urban and Rural Areas: Exploratory Survey Research

Abstract

The paper explores the knowledge and respect of traditions and customs among final-grade high school students from the town of Vukovar and its surroundings through a survey research. The study aims to determine if there is a disparity in knowledge and reverence for tradition among high school students from urban areas compared to high school students from rural areas. Regardless of the background high school students come from, 90% of them respect and are knowledgeable about the traditions and customs of their region, as indicated by the results.

Key words: tradition, attitudes, high school students, Vukovar, survey research